

Formative Formation

ראש השנה תשפ"ז

3

180

RINAS CHAIM

The *mishnah* in *Rosh Hashanah* (32a) teaches us that the *Malchuyos* verses are included in the blessing of *אתה בחרתנו*, "You have chosen us," — the blessing emphasizing the principal essence of the day (*kedushas haYom* or *birkas haYom*) — and that *Malchuyos* have no independent blessing of their own in the *Musaf* prayer. This is because *Malchuyos* and *kedushas haYom* of *Rosh Hashanah* have one common feature: the heartfelt plea for the revelation of the Heavenly kingdom and the acceptance of its yoke.

➔ This begs a question, however: since *Rosh Hashanah* is the Day of Judgment, and this is its main feature, what is the connection between this and *Malchuyos*?

2

ALL THREE SPECIAL sections of the *Rosh Hashanah Musaf* prayer (*Malchuyos*, *Zichronos*, *Shofaros*) consist of a prologue followed by ten verses. The prologue serves as a means of clarification of the essential meaning of the blessing, such as the prayer of *עלינו לשבח* in *Malchuyos*. We need to understand why *matan Torah*, the giving of the Torah at Mount Sinai, appears as the main motif of the prologue to *Shofaros*. In addition, it would seem natural to quote for the three Torah verses of the *Shofaros* prayer, passages concerning the shofar-blowing on *Rosh Hashanah*; but in fact, here too, the theme of these verses refer to the shofar at *matan Torah*. Why is this the topic of the prologue and Torah verses?

[ב]

תפקידים חדשים לקראת הסיכוב החדש

חז"ל קראו ליום זה 'תחילת מעשיך' — כלומר, ר"ה של שנה זו הוא תחילת מעשיו של הקב"ה של השנה הבאה, וכך הוא מדי שנה בשנה. והתחלה חדשה זו היא 'זכרון ליום ראשון' — על דרך א' בתשרי הראשון שבתחילת הבריאה¹⁹².

מהו הביאור של 'תחילת מעשיך', ומהו הקשר ליום הדין.

כל הנבראים מקבלים ביום זה תפקידים חדשים לקראת הסיכוב החדש, והם זקוקים לכלים חדשים המותאמים למילוי תפקידים אלה¹⁹³. אולם יש הבדל בין הבריאה הראשונה של ששת ימי בראשית, לבריאה שבכל שנה ושנה. הבריאה בראשית נבראה

בחסד — בלי שיקדמו אליה זכויות מעשי בני אדם, אולם מכאן ולהבא דן הקב"ה בכל ראש השנה על מסירת התפקידים החדשים ועל העזרה שצריך לתת למילוי תפקידים אלה — לפי מילוי התפקידים של כל אחד ואחד בסיכוב הקודם.

לכן ביום זה הקב"ה דן את כל העולם כולו, ומחדש כל המציאות בבחינת הסיכוב החדש — אחד הם, סיכוב החדש הוא אשר מחייב את הדין.

א] זהו הפירוש בלשון הפיוט 'היום הרת עולם', היום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים, כלומר שיום זה הוא 'הרת עולם' שבו יש כביכול עיבור של השנה החדשה, שבו נקבע הצורה של 'היולד' החדש — השנה הבאה, וניתנים בו כל הכחות הנצרכות לו, ובהיות שהוא יום הרת עולם, לכן 'היום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים', שדנים כל אחד כמה כוחות וכלים יעניקו לו לקראת התפקיד החדש שמקבל ביום זה.

אמנם הבחינה של 'הרת העולם' של א' בתשרי שלנו, הוא רק 'זכרון ליום ראשון' של בריאת העולם, שאינו כמותו, אלא רק דומה לו, כי אז נברא העולם בחסד, ועכשיו נברא מחדש כל שנה בדין. והיינו, שהחיים והכלים הניתנים לאדם ב"ה הם לפי כמה שמגיע לו ע"פ מעשיו כמו שכתבנו¹⁹⁴.

היום הרת עולם, היום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים, אם בָּנִים, אם פְּעֻדִים. אם בָּנִים, רַחֲמֵנוּ כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים. וְאִם פְּעֻדִים, עֵינֵינוּ לְךָ תְּלִיּוֹת, עַד שֶׁתְּחַנֵּנוּ וְתוֹצִיא כְּאוֹר מִשְׁפָּטֶנוּ, אִיּוֹם קָדוֹשׁ.

(Today is the [conception or] birth[day] of the world.)
Today all creatures of the world will stand in judgment — whether as children [of God] or as servants. If as children, be merciful with us as the mercy of a father for children. If as servants, our eyes [look toward and] depend upon You, until You will be gracious to us and release our verdict [clear and pure] as light, O Awesome and Holy One.

4 ז' מורע לבניה 5 יס קד

בראש השנה אחר התקיעות אומרים היום הרת עולם, והיינו לכאורה דראש השנה הוא יום הריון העולם, וצריך עיון הרי בראש השנה נברא העולם, והיינו בריאת האדם, וכבר אם כן נולד האדם ומאי הרת עולם דקאמרין, [ובשלמא לר' יהושע דבניסן נברא העולם, וכתבו תוס' בראש השנה דף כז. ד"ה כמאן וכו' דעלתה במחשבה לברא העולם בתשרי ולא נברא עד ניסן, אתי שפיר דבתשרי היה הריון העולם - עלתה במחשבה, ובניסן היתה הלידה, אבל אם בתשרי נברא העולם מאי היום הרת עולם].

ואשר נראה דענין ראש השנה והעמידה בדין ביום זה, הוא לקבוע בדין את צורת האדם, והיינו את החפצא של צורת האדם, ואין זה נידון על מעשים בלבד, אלא על פי המעשים קובעים איזה צורה תינתן ותקבע לאדם זה, והנה העמדת צורתו הגשמית של האדם היא בשעת ההריון דאז מתפתחים אבריו וגידיו, ולפי התפתחות ההריון נקבעת צורתו וצורת אבריו, שלמותם ובריאותם, וכן הוא גם בהעמדת צורתו הרוחנית של האדם, וכיון שראש השנה הוא היום אשר העמידה בדין בו קובעת את צורת מהותו הרוחנית של האדם קרי למצב זה הריון, פירוש דאחר הלידה כבר אי אפשר לעצב את דמותו וצורתו, ואשר על כן אף שהאדם כבר נולד ונוצר בתשרי, למאן דאמר בתשרי נברא העולם, מכל מקום מהות צורתו הרוחנית עדיין בגדר של הריון הוא, ושפיר נקרא ראש השנה כיום הרת עולם.

ואדרבא זוהי מעלתו הנפלאה של האדם אשר גם אחר מציאותו ובריאתו, עדיין הוא בבכח במצב של הריון, במצב של אפשרות עיצוב דמותו הרוחנית לבראה כבריאה חדשה, אלא שראש השנה הוא יום מיוחד ליצירה מיוחדת זו ועל כן נתכנה יום זה דראש השנה כהיום הרת עולם.

משנה

ראש השנה

5 אהר

תצ

"זה היום תחילת מעשיך, זכרון ליום ראשון", ר"ה הוא יום הזכרון ליצירת האדם, כי על יום זה הוא נקבע, ונמצא כי ב"ה מאירה ההארה של יצירת האדם, ובכל שנה ושנה ב"ה יכול אדם לזכות לזה, להיווצר בריאה חדשה כאד"ר ביום ראשון, כאמת אמרו: "חדשו מעשיכם בחדש השביעי, שפרו מעשיכם בחדש השביעי".

The same focus applies to Rosh HaShanah. The judgement we receive is the decision whether we are to be granted life, and what resources we will be provided with to live the life we have been granted. Thus, our focus should be on whether we presently are participating in Hashem's plan for the world — are we striving to be worthy of the goodness that Hashem wishes to give us? Moreover, we should be ready to explain what we need to fix, and the start of the path to doing so. In the later Days of Repentance, there will be time for owning up to past mistakes. Now we are focused on the present and the future.

94

14

RINAS CHAIM

R' Frankel (F)

The answer is the following: God's judgment is closely connected with the idea of קבלת עול מלכות שמים, acceptance of the yoke of the Heavenly kingdom, because, as we have already established, we are judged according to the degree of our acceptance

to bear the yoke. קבלת עול מלכות שמים is the reason for the existence of all creatures and the basis of Torah and mitzvah observance; it is the basis of the entire service of Hashem Yisbarach.

Therefore, our main prayer is for גלוי מלכותו ית', the revelation of Hashem Yisbarach's kingdom and, first and foremost, its acceptance upon ourselves. This is what we are missing, and this plea, as in every prayer, is an expression of our inner yearning to replenish that which we lack. Additionally, prayer inspires us, it awakens our hearts, and brings us to a level where we genuinely desire and strive to attain our request, here being the acceptance of the Heavenly yoke. When we ascend towards that lofty level through the medium of prayer, we attain merit to be acquitted on Rosh Hashanah, the Day of Judgment.

15 ט"ו תשרי ה'תשנ"א

מרגלים' הוא 'אלילי' שפירושן הוא לרגל ולבדוק, כי העבודת בימי אלול היא, שיקבע האדם לעצמו בכל יום זמנים מיוחדים, שבהם ישוב ויבדוק מתוך ישוב הדעת, איך עבר עליו השנה האחרונה, וחזר זה מוטל על כל בחור צעיר, וכל אבדן, וכל יהודי כאשר הוא, שיערך חשבון לעצמו, איך עבר עליו השנה האחרונה, שהיתה שנת השביעית, שנה מעוברת, ויחשוב איך היתה השנה יכולה להיארץ, ואיך שהיתה נראית בפועל, וכך יבדוק את כל מעשיו במשך השנה אם היה כראוי או לא. ואיתא מהגר"א, ומהבעל התניא ד"צ, שהמשפט בראש השנה הוא באופן זה, שעומדים המלאכים ומראים לנו את הצורה ולמעלה, איך היתה השנה צריכה להיראות, ואיך היתה נראית בפועל למטה, וזהו כל הדין וחשבון המעלה, וכבר אמר הראשון צעיר רב וי"ע, על הפסוק 'צורת הכסף בידך', כסף הוא מלשון כסופא, לשון ברשה, הברשה הגדולה שיש לו לאדם על ידי מה שמראים לו את הצורה העליונה, איך היה צריך להיראות השנה.

ר' ב"ר

מלכות ה' - הנהגה וציור

מלכות ה' הריהו הראשית והבסיס של היהדות. היסוד של כללות התורה והעבודה הוא מלכות ה' על העולם, כל שאר העניינים באים כתוצאה מזה, אבל היסוד לכל הדברים הוא מלכות ה'.

והנה מלכות ה' מתבטא בשתי חופעות עיקריות - ראשית שה' ברא את העולם, והוא מנהיג את העולם, והוא קובע כל דבר ומוציא לפועל הכל. וכל מה שנעשה בעולם נעשה על ידי ה', הוא המלך שהוא הקובע והעושה הכל.

והנושא השני של מלכות ה' הוא מה שהוא מורה את החוקים והדרך לאנשי העם, מצווה ציווים, ונתן לנו תורה ומצוות, ואפילו לאומות העולם בני נח נתן שבע מצוות. במציאות שיש אורחים עבדים נאמנים המקבלים עול מלכותו ומצייתים למלך, והבריות נוהגים בהתאם לציווי המלך ורצונו, זה מלכות ה'.

שני חלקי מלכות ה' מאז תחילת הבריאה

מלכות ה' התחילה מבראשית, מאז בריאת העולם, ומיד בראשית הבריאה יצאו לפועל שני הצורות של חופעת מלכות ה'. ראשית שהקב"ה ברא את העולם והתחיל למלוך ולהנהיג אותה - 'לעת נעשה בחפצו כל אפי מלך שמו נקרא'. ואמר - ביום השישי, ה' מלך גאות לבש - על שם שהשלים מלאכתו ומלך עליהם (ו"ה לא).

ומיד עם בריאת האדם היתה גם הבחינה השנייה של מלכות ה', באותה שעה כבר הורה הקב"ה מצוות לבריותיו - ויצו ה' אלוקים על האדם (בראשית ב, טז). אדם הראשון נצטווה במצוות, וכפי שדרשו חז"ל (סנהדרין נ"ג): בפסוק זה, שאדם הראשון נצטווה בששה מצוות כבר באותו יום. מלכות ה' באה באותו יום לידי ביטוי גם בצורת חופעת המלכות של 'אמרתי ונעשה רצוני'.

חטא עץ הדעת - מגם בשני העניינים

ולדאבוננו עלה מה שעלה, וכבר ביום הראשון לבריאת האדם נתהווה פגם במלכות ה', על ידי הסתת הנחש כאשר נתפתו אדם וחווה וגרמו פגם, ונעשתה בגידה במלכות ה' בשני החלקים.

והיינו שהיה בגידה בשני החלקים של מלכות ה', גם בחלק של לשמוע ולציית בקול ה', שרוצה להיות לבד המחליט, להיות כאלוקים יודעי טוב ורע. וגם בהנהגת העולם והבריאה, והיינם כאלוקים - 'בורא עולמות'. לבד להנהיג, ולא להיות תחת הנהגת מלכות ה'.

ההכרה בהיות ה' - 'אדון הכל'

אחד מן היסודות המרכזיים, הוא הידיעה וההכרה בהיות ה' 'יתברך אדון הכל', הוא בעל הבית על כל היצירה רבון כל הנבראים. מכיון שהוא יצר ועשה הכל יש מאין, הרי הוא בעל הבית והאדון שהכל שייך לו. מעבר להיותו יתברך המנהיג והקובע את כל המאורעות, יש התייחסות יותר שרשית. ראשית כל עלינו להכיר, שהוא האדון והכל שלו, והעולם וכל אשר בו, כולל אנו עצמינו אין להם שום זכות קיום עצמי, אלא כולנו אורחים אצל בעל הבית אשר הואיל ברוב טובו לקיימנו אצלו.

שם אדנות

וענין זה אנו מבטאים בשם אדנות, שהוא השם שאנו מרבים ביותר לאמרו. ובכל מקום שכתוב 'הו"ה' אנו אומרים שם 'אדנות', (כי שם 'הו"ה' הוא שם העצם כביכול, דהיינו היותו מחוייב המציאות ואמרי). ומכיון שהוא שם העצם, הרי מפני כבודו יתברך אין אנו רשאים לבטאותו בפה (ועיין בזה קובץ תורת בקרבם ל"ג בעומר מאמר ד'). ונבחר דווקא שם אדנות, כי שם זה מבטא את הדבר הנעלה ביותר בצורת התייחסותנו אליו.

13

ובזה משותף ראש השנה ושבת, שעיקר עבודת ה' שבהם היא מצד מלכות ה' על העולם. עיקר מהותם וסיבת קביעתם הוא מצד מלכות ה' על העולם. (וכבר נתבאר (ספר 'בן מלך' שם) שבעומק הדברים הרי בראש השנה שחל בשבת אין צריך כלל שופר, כי עבודת השבת עצמה היא עבודת כבוד המלכות שהוא במקום שופר).

[ויש לדעת כי הפסוקי דזמרה שאומרים הן בשבת והן בראש השנה, יש בהם גם מענין היום, וממילא בימים אלו כשאומרים פסוקי דזמרה יש לאמרם מתוך יחס מיוחד, להוסיף כוונה מיוחדת שהוא מתוכן עבודת השבת לשמוח במלכות ה'. וכן בראש השנה שעבודת היום היא לעסוק במלכות ה' בתשבחות ובקילוסים, יש לומר פסוקי דזמרה גם מתוך כוונה זו.]

We don't say, "היום הנה הנה עולם" — *Today the world was created.* We say, "היום הנה עולם" — *The world is created today.* Rav Yonasan Eibschutz zt"l explains that this is because Rosh Hashanah doesn't commemorate Creation; Rosh Hashanah is a new creation. Every year, on Rosh Hashanah, the world is brand-new. And therefore new things can happen, and it can become a better and more fortunate world.

On the first Rosh Hashanah, a *nishmas chaim* was blown into Adam Harishon. Thus, on every Rosh Hashanah, every Yid experiences the blowing of the Ribono Shel Olam's breath giving him his *neshamah*. We don't feel it, but our *neshamah* feels it.

On this day, we take the shofar, turn it upward, and blow into it. We are saying to the Ribono Shel Olam, "You breathed a *nishmas chaim* into us; with this action, we are blowing that *nishmas chaim* for Your service — for *avodas Hashem* — as we perform the mitzvah of shofar." We send up our *nishmas chaim* to connect with its Source.

Rosh Hashana is the beginning of the year. The spiritual forces operating at moments of beginning are unique. "*Hakol holech achar harosh* — Everything goes after the beginning": the

entire course of any process is determined by its beginning. This is because a beginning is a conception, and conception represents the laying down of the genes which are the blueprint for everything which is built later. The spiritual rule is that the closer to the moment of conception, the more potent and critical the forces: a small injury to the human body may not be of major significance in an adult; a fetus during its development is much more sensitive to such an event; and a minute change to the genes may have the most far-reaching results imaginable.

At the moment of conception all details are being coded most potently; it is therefore the most critical moment. No subsequent moment can ever have the intensity and significance of that first moment. The flash of conception contains everything, all later development is simply a revelation of what was created during that first flash.

19-6.

* * *

Rosh Hashana is the conception of the year and the next ten days are its gestation. That is why these days are so critical to the whole year. That is why a person is judged for the entire year as he appears on Rosh Hashana — the personality as it exists then is the core; it will take supreme effort later to change. Change on Rosh Hashana is much easier — one can manipulate the "genes" of one's character then. People of spiritual knowledge take extreme care to live perfectly on Rosh Hashana — the year is being conceived. Many have a custom not to sleep at least during the morning hours; they wish to lay down the genes of the year in consciousness, not oblivion.

What is the source of this special energy? The first Rosh Hashana ever, which of course must represent its true nature

כל שנה היא עולם חדש לגמרי - ונפש חדשה לגמרי

העולם הזה שאנו רואים היום - אינו העולם של יום האתמול - ערב ר"ה, אלא עולם חדש הוא. "היום הנה עולם" - היום של ר"ה הנה עולם חדש, הנה והוליד, ועולם חדש לפנינו, ואנו בעצמנו חדשים, ברי' חדשה ממש, והנה ר"ה - "זה היום תחילת מעשיך, זכרון ליום ראשון", כלומר, ר"ה הוא יום בריאת העולם מחדש, כמו שנברא מחדש בששת ימי בראשית.

ובאשר שנה זו היא יצירה חדשה לגמרי, על כל מאורעותיה לטובה בע"ה - יש כאן חידוש העולם ממש כבששת ימי בראשית, ולפי שיש כאן יצירה חדשה לגמרי, גם אנחנו חדשים לגמרי, וניתן לנו להתחיל מחדש חיים חדשים לגמרי. כל מה שעבר עלינו בשנה שעברה יכול להיתקן, כל מה שעיקמנו יכול להתיישר, כי הרי מחדש אנחנו.

זכה כלל ישראל לימי הדין ומצוותיה, לראות עולם חדש מדי שנה בשנה, וגם הוא עצמו מתחדש עם עולמו, כי נער ישראל ואוהביו (הושע יא-א) - אמר רבינו הגר"ם זצ"ל, כי לכלל ישראל יש כח הנעור, שתמיד הוא מתחדש, ולכן "ואוהביו", הבורא ית' אוהב את המתחדשים תמיד ויחליפו כח כנשרים. אין יאוש מרוב חטאים בתוככי כלל ישראל, אין עצבות ואין נפילה שאין אחריה תקומה, כי העולם מתחדש עלינו ואנחנו מתחדשים עמו, ונוכל להתחיל מחדש לגמרי.

20

most powerfully, was the day of the Creation of man. That day of Creation was the world's first Rosh Hashana and its climactic event was the Creation of the human. That is why the day always retains its power to re-create man! When we genuinely and intensely decide to elevate our personalities on Rosh Hashana, become inspired to live the coming year as higher beings, we are using the day's deeply-rooted energy as the day of human creation. The day has the power to energize real change and help a person become unrecognizably different.

21

Middas Hadin Means "It Came Up as a Thought"

If *yom hadin* was just as its simple meaning implied — "the day of judgment" — it should have been scheduled for the last day of the year, to judge our behavior during the course of the year now ending. But *yom hadin* is at the beginning of the year. Why?

The answer is that *yom hadin* has a deeper meaning than just judgment. Every Rosh Hashanah, Hashem takes up *middas hadin* in order to create the world as "it came up as a thought." Therefore, this is the day when a person has the ability to be created anew, in all his purity. This is "*zichron l'yom rishon*", i.e., a remembrance of the very first day, when Creation came up as a thought. "*Din*" means according to Hashem's original idea in creating the world. This is what takes place on Rosh Hashanah.

All the other holidays are a remembrance for things that happened to the Jewish people or that the Jewish people took part in. But Rosh Hashanah is totally a day of Hashem, of returning to the pure source of the original thought. This is called *din*, because everything once again goes exactly according to the Creator's will in the beginning.

That is why we maintain such a low profile on Rosh

Hashanah, unlike any other day of the year. We do not mention in *tefillah* anything that relates to us on a personal level. In fact, on Rosh Hashanah, notwithstanding that it is the first day of *Aseres Yemei Teshuvah*, we make no mention of our sins at all!

On Rosh Hashanah, we are not in the picture, so to speak. This is the day that Hashem brings the world back to its original state as "it came up as a thought." There is thus no day with so much *siyata di'Shemaya* as Rosh Hashanah, because this is the day on which everything returns to Hashem. "This day is the beginning of Your deeds, a remembrance of the first day." It speaks of the time before the creation of Adam Harishon, before Creation as we know it, the world and man in their pristine perfection. This is what happens on this day.

Our *avodah* on this day is to bring ourselves back to the state that Hashem wanted at the beginning of Creation. Back to the human being that Hashem wanted to create through *din*.

On Rosh Hashanah we need to make an accounting of ourselves: where are we vis-à-vis Creation? A person should ask himself: "Am I befitting of the title *adam* or not? Am I a true man?" A person who does not bring himself into line with Creation as Hashem wanted it, is not worthy at all of the title *adam*. He is like a table without legs, whose shortcoming is not the fact that things can't be placed on it, but rather the fact that it is something else altogether. It is not a table!

23

Despite man's complexity and myriad details, the basic definition of *adam* is: a creature that is connected to Hashem, a created being upon which the holy Shechinah can rest. If a person lacks this quality, then he may look externally like an *adam*, but he is not really one.

The blood (דם) is the life-force.⁷

These are the last two letters of the word *adam*. And what is the first letter, the *alef*? In Hebrew it is written אֵלֶּף, which hints to אֱלֹהֵי שֵׁל עוֹלָם, the Master of the World. This tells us that when the דם, the life-force, is connected to the א, Hashem — only then does the name *adam*, אִדָּם, befit a person.

24

You stay here with the donkey.¹³

On which Chazal comment, "A people that resemble the donkey."¹⁴

A person can go around in the world, walking on two legs, yet be not an *adam* but a donkey.

The degree to which a person is an *adam* is the degree that he feels Hashem as a true reality, a simple reality that is within his life and close to him. To the extent that a person sees Hashem in this way and conducts himself accordingly, he is fit to be called *adam*. He needs to relate to Hashem as a Being that is actually here: "Baruch Attah...." We speak to Hashem in the second person because He is actually here with us. This is the root of Yiddishkeit.

On Rosh Hashanah, when we are involved with building

adam, we need to engage ourselves in acquiring a real, live relationship with Hashem.

25

Rosh Hashanah is the "day of remembering"; it is the day on which Hashem remembers.

What does He remember?

So said Hashem: "I remember for you the chesed of your youth, your following Me in the wilderness, to an unsown land."²⁶

On Rosh Hashanah, Hashem remembers the Jewish people when it had only one "face." Klal Yisrael threw everything else away and went after Hashem into the wilderness. The point on which our *avodah* needs to focus is returning to "your following Me in the wilderness." Just Hashem and us.

26

Tashuvah - R' Bernstein

In parshas Pinchas, the Torah discusses the special *Mussaf* offerings for the festivals of the year. When it comes to the *Mussaf* of Rosh Hashanah, there is a slight departure from the way the Torah describes the other *Mussaf* offerings. For all the other festivals, the verb the Torah uses is וְהִקְרַבְתָּם — and you shall offer. With regards to Rosh Hashanah, however, it uses the word וַתַּעֲשֶׂה — and you shall make.²⁷ According to the Midrash, this word contains within it a special message from Hashem regarding the possibilities of Rosh Hashanah:²⁸

מַעֲלָה אֲנִי עֲלֵיכֶם כְּאִילוֹ נַעֲשִׂיתֶם בְּרִיָּה חֲדָשָׁה

I consider it as if you have been made as a new creation.

Here we are being told that Rosh Hashanah offers us nothing less than the ability to attain a completely new existence.

The concept of renewal is not unique to Rosh Hashanah; it is part of the general idea of *teshuvah*. The Rambam writes:²⁹

מִדְרָכֵי הַתְּשׁוּבָה... וּמִשְׁנָה שְׁמוֹ כְּלוּמָר אֲנִי אַחֵר וְאֲנִי אוֹתוֹ הָאִישׁ שֶׁעָשָׂה אוֹתָם הַמַּעֲשִׂים

It is one of the ways of *teshuvah* for the person to change his name, as if to say: "I am someone else, and I am not the same person who committed those sins."

This idea of the person changing his name is not for purposes of enabling him to avoid taking responsibility for his actions, which would be childish as well as futile. Rather, it is to allow him to deal with his sins in a way that is free of a stigma of hopelessness that might otherwise consign him to stay the way he is. He is given a new "profile," one that (doesn't contain within it any of his past mistakes, and he is now free to deal with them as extrinsic and unwanted substances.

Yet, while this idea of renewal is true of *teshuvah* generally, on Rosh Hashanah it takes on a whole new dimension.

When the Torah sets a certain day aside as a festival, it is not merely to commemorate the anniversary of the event that happened long ago; rather, it is an encounter with that selfsame day, in order to partake of its special quality each and every year.³⁰ Rosh Hashanah is first and foremost the anniversary of the day man was created, and each subsequent Rosh Hashanah allows us to tap into the unique essence of the day. This was the day man was originally created, and on this day we

seek to be created again.

27

The Shofar and Creation

This idea of renewal on Rosh Hashanah is contained within the object through which we perform the mitzvah of the day — the shofar. The verse in *Tehillim* that we refer to numerous times over Rosh Hashanah says: תִּקְעוּ בַּחֹדֶשׁ שׁוֹפָר — Blow the shofar on the new moon.³¹ The Hebrew word *chodesh* means month, and here it refers to Rosh Hashanah, which is the first day of the month, but it also relates to the word חדש — new.

Commenting on the word בַּחֹדֶשׁ, the Midrash explains that it is a call to the Jewish People: חֲדָשׁ מַעֲשִׂיכֶם — make your deeds new!³²

והנה אלול הוא זמן ההכנה לראש השנה, ובו אנו צריכים להתחיל להכין עצמינו להיות שייכים למלכיות, להיות מקבלים עלינו עול מלכות שמים ברצון, ולעבוד לקיים דבר זה בפועל להמליך ה' על כל אבר וחוש.

באמת כל הנסיונות שבחיי היום יום הם כמו פרטים בעבודת מלכיות. מי שיצור מתגבר עליו שיספר לשון הרע או שאר דיבורים אסורים - הרי יש לו הזדמנות להמליך ה' על חוש הדיבור שלא לעבור על פקודת המלך. אם יש לו נסיון לשמוע דבר איסור - בידו להמליך ה' על חוש השמיעה. מי שהולך ברחוב ויש לו נסיון להסתכל בדבר האסור וצריך לעצום עיניו מראות ברע - הרי יש בידו הזדמנות להמליך ה' על חוש הראיה. בשעה שמתפלל וצריך לצייר במחשבתו שהוא עומד לפני ה', וגם לרכו מחשבתו כדי לכוון לפי המלות, או בשעה שלומד תורה שצריך להכין מחשבתו ללמוד מתוך יראה, וגם לרכו מחשבתו בשעת הלמוד להגות בתורה בכל כוחו - כל אלו הן עבודות של מלכיות, להמליך הקב"ה על כל חושיו ואבריו לקיים ציווי המלך.

נבנינו המחשבה בפרט, שהיא חלק מהעבודה שאין בה שום מורא בשר ודם, ואף אחד אינו יודע אם בשעה שמתפלל הוא מכין באמת או לא, אם מקיים מצוה ה' בעבודת המחשבה ברור הוא שעושה כן רק מפני שכן גזר מלך מלכי המלכים הקב"ה - ואין לך מלכיות גדולה מזו!

ועשיתם עולה - חיבור כל קומת האדם אל הרוחניות כדוגמת הקרבן בתגוע ראש השנה, מחויבים אנו בוודאי להתחזק באופן מעשי בכל מה שטעון תיקון וחזקת בתורה ובמצוות, ואין בכל הנאמר בכדי לגרוע מכך חלילה. אבל אחרי ככלות הכל יש לעבודת ראש השנה תכלית גבוהה עוד יותר ועליה רמזו רבותינו ז"ל: ועשיתם עולה - שתעשו עצמכם עולה! התביעה העולה מדבריהם היא, לא להסתפק בחיזוק כזה או אחר, אלא להביט אל עבר התכלית, אל עבר שלימות הקומה, ולחתור להיות חיים שתואמים את השלימות הזו כל אחד לפי מצבו.

אדם שחזר בשאיפה לעשות את רצון ה' בגופו ובאישיותו, בפנימיותו ובחיצוניותו, הוא נעלה מעל הכל. לכן תכלית עבודתו היא, ליצור צורת חיים חדשה ומהלך חדש שלקוחים מתוך עולם מושגים גבוה ומרומם יותר, ובתוך המהלך הזה, לכרוך את כל החיזוקים והקבלות שאנו זקוקים להם, שכולם יהיו מותאמים להבנה שמבאן ואילך כל מעשינו הולכים להתנהל על פני מישור אחר גבוה ונעלה.

באמת אם נבקש לעסוק בכל פרטי העניינים שנחזין לערוך בהם תיקון ובדק בית, לא יעלה הדבר בידנו כי רבים הם וכמעט בלתי אפשרי לתקנם בזמן מועט. בפרט שכבר יצאו רוב ימי החודש ולא נותרו אלא ימים אפסניים ממש. אבל, כאשר אדם גומר בדעתו להיות באופן אחר, להיות בתוך מהלך של רוממות ומלכות, משתנה כל חייו ממילא. אין לו צורך להתגבר על מדת הכעס, ואין הוא צריך לעבוד על שמירת הזמן, משום שבתוך המציאות המלכותית המרוממת שבה הוא נתון, אין מקום למעשים פחותים, אלו ואחרים, והדבר בדוק ומנוסה!

אדם בבוראה שחזרו לנו רבותינו - שתעשו עצמכם עולה, מונחת עבורנו עצה טובה כיצד לגשת לראש השנה. כי מדבריהם אנו למדים שהעיקר הוא, להעמיד את עצמנו במצב כולל אחר, בשיעור קומה אחר שכולל בתוכו ממילא את כל חלקי העבודה. עצה טובה זו נתן הקב"ה בלב החכמים להורות לנו את המעשה אשר נעשה.

פשעיו אשר עשה, ויעשה עצמו כאלו בו ביום נולד ואין בידו לא זכות ולא חובה, וזה היום תחלת מעשיו, היום יפלו אורחותיו שלא יטו מעגלותיו מדרך הטוב. ודרך זו תביאנו לשוב בתשובה שלימה, כי הוא יעשה עצמו כמשליך מעליו כבד העונות ועוצם החטאים אשר עשה, עכ"ל.

כך היא דרך התשובה של ראש השנה, שבשעה שרצונו לזכות שיעשה ה' אותנו כבירה חדשה, העבודה מצדנו היא לשכוח כל העבר, ונעשה עצמינו כאלו היום נולדנו.

מלכיות וזכרונות ושופרות - התחלה חדשה עם יסודות האמונה

והדרך לבנות בנין חדש עם יסודות נאמנים - הוא על ידי עבודת מלכיות וזכרונות ושופרות כאשר נבאר.

בספר העיקרים כתב שמלכיות וזכרונות ושופרות הם כנגד הג' יסודות האמונה, מלכיות הוא מציאות השם, זכרונות הוא השגחת השם, ושופרות הוא תורה מן השמים. ונראה דווקא הכנת יסוד לכל הבנין - להתחזק באמונה! עם ההתחזקות באמונה אנו מוכנים להתחיל לבנות אדם חדש ובריה חדשה שיחיה חיים של ישראל, חיים של תורה, מובדל מכל השפעה מבחוץ.

ותועיל לנו ההתעוררות היוצאת מקול השופר המכרות ואומרת [כלשון הרמב"ם], עורו ישינים משנתכם והקיצו נרדמים מתרדמתכם וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם, אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן ושוגים כל שנתם בהבל וריק אשר לא יועיל ולא יציל, הביטו לנפשותיכם והטיבו דרכיכם ומעלליכם ויעזבו כל אחד מכם דרכו הרעה ומחשבתו אשר לא טובה, עכ"ל. הרי בכלל זכור בוראכם, הוא, לזכור שיש בורא עולם ולשוב ממחשבת כזו ועוצם יד, וגם 'אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן', לזכור שכל חיי עולם הזה הם הבלי הזמן, והעיקר הוא עולם הבא. וכשמעו קול שופר נורו עצמינו לפרוש מדרכי האומות, ולשוב אל דרך החיים של תורה.

עלינו לשבח - שלא עשנו כגויי הארצות!

ההקדמה לעבודת מלכיות וזכרונות ושופרות היא עלינו לשבח לאדון הכל וכו'. ולאור כל מה שלמדנו שהעבודה בראש השנה היא להעשות בריה חדשה, בריה שאין לה שום קשר עם השפעות אומות העולם, מוכן למה מקדימים עבודתנו דוקא עם שבח זה, שעלינו לשבח הוא התבוננות להכיר ההבדלה בין ישראל והעמים ומעלתו של ישראל, עד שאנו נותנים הודאה לה' - שלא עשנו כגויי הארצות ולא שמנו כמשפחות האדמה! כל זה יועיל לנו לעורר התשוקה לנתק עצמינו מדרכי האומות ולהתרום למדרגת ישראל - שאנחנו כורעים ומשתחוים לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה! ואז אנו מוכנים להתחיל במלכיות וזכרונות ושופרות - להתחיל הבנין מחדש, לחדש יסודות האמונה כדי שנוכח שיעשה ה' אותנו בריה חדשה.

להמליך ה' על כל אבריו וחושיו

אמנם עלינו לדעת, דמה שתקנו לנו חז"ל לומר לפני ה' פסוקי מלכיות, ועל ידי זה להגיע לתמליכוני עליכם, אין הכוונה שאמירת הפסוקים שיש בהם הזכרת מלכות ה' לבדה נחשבת כאלו שבזה ממליכים ה' עלינו. כדי להבין פירוש להמליך ה' עלינו נמשך בדברי ר' שמחה זיסל (שם) וז"ל, והכוונה בתמליכוני' שהאדם צריך להמליך אותו על כל אבריו וחושיו - ראיו, שמיעה, מחשבתו, וכדומה, לכבוש אותם בפקודתו. והוא שתמליכוני עליכם. והנה לזה צריך הכנה רבה מאד, והלואי שנכין עצמינו באלול. ומעתה מה נואל ח"ו המתאחרים לומר מלכיות עד ראש השנה, ואינם מכינים עצמם בבחינת מלכיות להמליך אליהם על כל אבריו מקודם ראש השנה, והיכול להיות שישנה טבעו בשעה אחת בראש השנה בשעה שאומר מלכיות? היהפך רצונו מרע לטוב בשעה אחת? ונמצא אינו אומר כלל מלכיות! ור"ל היש קטרוג גדול מזה! הרי זה יותר ממה שנוזהרים מלומר וידוי בראש השנה. על כן יש לעשות גדרים קודם ראש השנה להמליך אותו ית' על כל איבריו וכו', וטוב לו לומר מלכיות וזכרונות לטובה, עכ"ל.

הרי שלהמליך ה' אינו מספיק בזה שנאמר פסוקי מלכיות לבד, אלא יש בה עבודה גדולה, להמליך ה' על כל אבריו וחושיו - שיהיו כולם עושים רק כפקודת ה', ודבר זה היא עבודה רבה, להתגבר על טבעו ולשלוט ברוחו כדי לשעבד כל מעשה דיבור ומחשבה רק לקיים רצון ה'. ולזכות למדרגה זו להמליך ה' באמת כמו שנבאר צריך הכנה רבה, ואם לא נעשה ההכנה הראויה הרי אין אנו ממליכים הקב"ה עלינו ולא נתקיים אצלו ענין מלכיות. ואדרבה יתכן שאמירתו היא לקטרוג עליו שאומר דברי מלכיות בפיו ולבו רחוק מלהמליך ה' באמת.

ב. בפרט בזמנינו צריך הכנה ביותר, שענין זה של 'קבלת עול' בכלל הוא ענין שבני אדם קשים בו, חושבים אותו לדבר של לחץ שאי אפשר לסבול. הרבה אומרים שאינם יכולים לקבל לחץ. הילדים אומרים - don't pressure me! וכל האנוש בהשקפה כזו הנה הוא רחוק מכל ענין של קבלת עול מלכות שמים. צריכים לדעת שדעות כאלו מקורם מהשפעת הרחוב! ויתעברו בגויים וילמדו מעשיהם! דרך התורה היא להיות עם לחץ! עם יראת שמים! אין זו סתירה לשמחה, אדרבה מזה מגיעים לשמחה - גילו ברעיה.

The Ten Pesukim

During *Mussaf* on Rosh Hashanah, we say ten *pesukim* of *Malchiyos*, *Zichronos*, and *Shofros*. The Gemara (*Rosh Hashanah* 32a) says that these ten *pesukim* correspond to the ten *Ma'amaros* with which Hashem created the world. There is a very deep connection between the two.

On Rosh Hashanah, the world is recreated — *היום הרת עולם*. The Ribono Shel Olam created the world with ten *Ma'amaros*; now it is our turn. Hashem gives us the power to recreate the world on Rosh Hashanah. With our *teshuvah*, our *tefillah*, and our *tzedakah*, we recreate the world.

in the world, which is his sphere of influence that he creates. (Perhaps, this is alluded to in the *pasuk* in *Yeshayahu* (51:16) *וָאֲשִׁים דְּבָרִי בְּפִי וְגו' לִנְטֹעַ שָׁמַיִם וְלִיסֹד אֲרֶץ* — *I have placed My words in your mouth...to plant the sky and to establish the earth.*)

Just as Hashem created the world with *Asarah Ma'amaros*, we, too, create the world with *Asarah Ma'amaros*, the ten *pesukim* of *Malchiyos*, *Zichronos*, and *Shofros*. (We say the ten *pesukim* three times, because whenever we want to reinforce

something, we say it three times.) When we say these *pesukim*, something is happening. These *pesukim* are dynamic. These *pesukim* are the very creation of your world, and the entire world. We are recreating the world with our *pesukim*; each *pasuk* is one of the *Asarah Ma'amaros*. (See *Sefas Emes*, 5634 d.h. b'Rosh Hashanah mi'vakshim, 5641 d.h. isa.)

Therefore, when saying these *pesukim*, put your entire heart into it, your full *kavanah*, and your entire *ko'ach*. Don't get tired. Don't hurry through the *pesukim* because it's a long *Shemoneh Esrei* and you want to sit down. You are creating the world. Do it with *kavanah*. Give it all you've got. Do *teshuvah* and think, *Ribono Shel Olam, I'm creating myself, my family, my world.*

These are such sweet, wonderful *pesukim*. They can be said with a real *d'veikus* to the Ribono Shel Olam. It's a pleasure to say these *pesukim* and to accept the *ol malchus Shamayim*. There is a deep message in every *pasuk*. It would be a terrible shame for anyone to fly through these *pesukim* so he can sit and rest.

35a Shemos 15:18 / שמות טו:יח

ה' יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד

Hashem shall reign for all eternity.

R. Sutton

Recognized by All, and Forever

The Bnei Yisrael said the words of this *pasuk* after the Splitting of the Sea, after they witnessed the miracles and wonders of Hashem play out before their eyes. As Ramban explains, at that time, Hashem demonstrated that He is the King and Ruler over all; He saved His servants and destroyed those who rebelled against Him. And so, the Jews said, *Hashem shall reign for all eternity*, that it should be Hashem's will to continue to act this way in every generation. He should not remove His eyes and *hashgachah pratis* from the

Yesod v'Shoresh haAvodah advises us:

"When a person utters the first verse [of *Malchuyos* on Rosh Hashanah] — ה' יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד — he should, with tremendous joy, have in mind the following: 'I am hereby accepting upon myself and upon my children and upon my children's children until the end of all generations *מְלִכּוּתְךָ וּמְלִכּוּתְךָ*, Your supreme Deity and kingdom!'"

Malchuyos is not meant to be just a recital of facts of belief, or a prayer for the above verse to be fulfilled, but rather it is an active exercise of accepting the yoke of Heaven now, as one says these ten verses. This is what the *gemara* means when it states (*Rosh Hashanah* 34b): אָמַר הַקָּדוֹשׁ אֲמָרוּ לִפְנֵי... מְלִכּוּתְךָ כְּדִי... שְׁתַּמְלִיכוּנִי עֲלֵיכֶם, "HaKadosh Baruch Hu said: 'Say before Me... *Malchuyos*, in order that you should proclaim Me as King upon yourselves.'"

When we say ה' יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד, as well as the other nine verses of *Malchuyos*, we affirm our active responsibility of קְבַלְתָּ עוֹל מְלִכּוּת שָׁמַיִם, accepting the yoke of kingdom of Heaven, upon ourselves and all our progeny for all eternity. It is a commitment to do our utmost to educate our children in this spirit, and to show them a personal example of self-motivation to achieve this goal. This way, children will emulate their parents and teach their own children, so that each generation will teach the next generation, to accept upon themselves עוֹל מְלִכּוּת שָׁמַיִם forever and ever.

A person should rejoice with an ecstatic joy, "Yesod v'Shoresh haAvodah continues, "that he has [such] a holy God and awesomely great King." Feeling the privilege of accepting Hashem's reign lifts a person above the mundane and leads him towards perfection — and thereby to great happiness. "The tremendous yearning [to serve Hashem Yisbarach that results from this], "Yesod v'Shoresh haAvodah continues, "should develop into a readiness for self-sacrifice," as the Torah commands us: וְאַהֲבַת אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ... וְכָל נַפְשְׁךָ, "You shall love the Eternal, your God,...and

37

בְּקִשּׁוֹת לְבוֹן
אֲנִי עֹשֶׂה מִלְכּוּת
ה' יִמְלֹךְ וְגו'. רַב־שֵׁעַ אֵנִי
תַּעֲזוּר לִנּוּ שְׂנוּכָה לְהַמְלִיךְ אוֹתָךְ
עָלֵינוּ בְּכָל עֵינֵינוּ וּפְרִטֵי מְלִכּוּת,
וְהַיְיָנוּ שְׂנוּכָה לְאַמּוּנָה שְׁלִימָה וְכַהֲנִיָּה, וְלִדְעָה שְׁכָל דְּבַר בְּעוֹלָם נַעֲשֶׂה בְּהַשְׁגָּחָה פְּרִיטָה
וּמְדוּקָה לְטוֹבִיחוֹנֵינוּ, וְלִבְשׁוֹת בְּךָ בְּטַחָן חֹזֶק כָּל מַצַּב וּמוֹן, וְלִקְבֹּל עוֹל מְלִכּוּתְךָ עָלֵינוּ,
וְלִהְיוֹתָנוּ בְּעֵינֵינוּ, וְלִהְיוֹת לְךָ תָּמִיד עַל כָּל טוֹכָךְ וְחִסְדְּךָ, וְלִהְיוֹת דְּבוּק בְּקִדּוּשְׁךָ, וְלִקְדֹּשׁ שִׁמְךָ
יְיָ בְּכָל מַעֲשֵׂיךָ, וְלִקְבֹּל הַשְׁפָּעוֹת טִיבוֹת וְכָל טוֹב בְּרוּחָנוֹת וְנַשְׁמִיּוֹת - שְׂהוּ כְבוֹד הַמְּלִכּוּת,
וְלַצִּפּוֹת לְגִאוּלָּה, וְלִזְכוּת לְגִאוּלָּה שְׁלִימָה בְּמַהֲרָה. לְעוֹלָם וָעֶד - וְכֵן תִּסְלַק נָא מֵאַחֲנֵנוּ כָּל
הַחֲסָדוֹת וְהַנְּסִיחוֹת וְהַהֲעֲלָמוֹת [עוֹלָם מִל' הַעֲלָם], וְתֹאִיר לָנוּ אֶת כָּל הַמַּחֲשִׁיכִים, הֵן בְּרוּחָנוֹת
וְהֵן בְּנַשְׁמִיּוֹת, כְּדִי שְׂנוּכָל לַעֲבֹר בְּשִׂמְחָה וּבְאַהֲבָה וּבְלִבְבֵּךְ שְׁלֵם מִתְּחֵן הַרְחֵבָה וְדִבְקוּת בְּךָ
וּבְחֻרְרָתְךָ הַקִּי. וְכֵן יִתְעוֹרֵר נָא עָלֵינוּ הַיּוֹם זְכוּת פֶּסוּק זה אֲשֶׁר אֲבוֹתֵינוּ הָקִי קְבִלּוֹ בּוֹ עוֹל מְלִכּוּת
שְׁמִיךְ בְּמִסְתִּירוֹת נֶפֶשׁ בַּעַז קְרִיעַת יָם סוּף.

38

ירמיה ב' / Yirmiyah 2:2

הָלֶךְ וְקִרְאָתָּ בְּאָזְנֵי יְרוּשָׁלַם לֵאמֹר כֹּה אָמַר ה'
זְכַרְתִּי לְךָ חֶסֶד נְעוּרֶיךָ אֲהַבַת פְּלוּלֹתֶיךָ
לְכַתֵּךְ אַחֲרֵי בְּמִדְבָּר בְּאַרְץ לֹא זֹרָעָה

Go and proclaim in the ears of Yerushalayim, saying:
"So said Hashem: I remember for your sake the kindness
of your youth, the love of your bridal days, how you
followed Me in the Wilderness in an unsown land."

הרגישו יותר בגילוי. המורא הגדול השני היה בישראל, שהם סבלו את הגילוי, וממנו נתעלו באותו רגע לתכלית הגדולה. זה היה רגע הגאולה. כל המכות למצרים והנסים לישראל היו הכנה לרגע זה ולגילוי זה. ובני ישראל יוצאים ביד רמה - בגבורה גבוהה ומפורסמת (בשלה, סוף ראשון ורשי"ש). גבורים נהיו, גבוהים נהיו, מפורסמים נהיו. ברגע אחד נהפכו מעבדים קטנים למעט גדול. נתגלה שיעור קומתו של הכלל ישראל באותו רגע.

שיעור קומה זה הוא שהרים את הכלל ישראל למדרגה שרגילים לקרוא "למעלה מן הטבע". זוהי המדרגה אשר נאמר עליה "זכרתי לך חסד נעוריד" אהבה כלולות לכתב אחרי במדבר בארץ לא זרועה" (ירמיה ב, ב). הלכנו

למדבר בלי לשאול מה יאכלו ומה ישותו שם, כי במצב של "למעלה מן הטבע" אינם שואלים שאלות.

כל העיזים שהשיג הכלל ישראל לא נתאפשרו אלא על ידי התגלות זו של שיעור קומתם בחצות לילה של יציאת מצרים. לכן כל החגים שלנו הם "זכר ליציאת מצרים". רק בשיעור קומתו המושלם יכול היה עם ישראל לגשת לקבלת התורה בהר סיני - לכן שבועות הוא "זכר ליציאת מצרים". רק עם בעל שיעור קומה כישראל מסוגל להתרומם לקדושת היום של ראש השנה שהוא יורא ואינם - לכן גם יום הזכרון הוא "זכר ליציאת מצרים". ואמילו יום הכפורים שבו מתרומם הכלל ישראל בתשובתו ל"עלמא דחירו" אשר משם היא סליחה ומחילה וכפרה - הוא חזרה לאותו שיעור קומה שזכו לו בחצות ליל פסח, וגם הוא "זכר ליציאת מצרים". הרי יציאת מצרים היא השורש לתורה, למלכות, לתשובה וכפרה, וכולן מזכירות ומחיות תמיד מחדש את התגלות גדולתו של הכלל ישראל באותו לילה!

40

אמרו לפני מלכיות / זכרונות

למצוא שם תבואה, כך אתם אין לכם שום כמחון בלתי לה' לבדו. וכי זאת יזכור להם השי"ת לעת זקנתם להטיב אחריתם, עכ"ל. (מנחם בספר ילקוט מנחם, עמוד קפ"ה, בשם אילנה דחיי).

ולכן באמירת פסוק זה צריך כל אחד להתעורר מגדול אהבת ה' אלינו - אף בעת שפלותינו, כשהוא מגלה עומק פנימיות לבניו שבאמת אנו קשורים ודבוקים בו ית' באהבה ונאמנות יתירה, ולכן יש לעורר כאן רחמי ה' שיוכור לנו היום אהבה זו להטיב לנו החתימה ברוחניות ובגשמיות, אישכל השנה נהיה מלאים וגדושים בהתעוררות של אהבת ה', ונענועין אליו מתוך אמונה פשוטה תמימה ונאמנה בכל מצב שיהיה - דוגמת דור המדבר, ובן נרגש בפועל את גדול אהבתו וחובתו אלינו תמיד בכל דור ודור, עד שמים רבים לא יוכלו לכבות את אש האהבה אשר יבער בקרבנו להשי"ת, יי"ר יגלה השי"ת לנו בחסדים גדולים ונפלאים ברוחניות ובגשמיות.

43

ובאן אפשר לבקש במחשבה, שגם אנו נזכה להתקדש בכל איברינו, ולהשיג השגות רוחניות, ואור התורה הק', וקירבת השכינה, ובפרט באמירת וכל העם רואים את הקולות - כלשון הוה, שפירשו בספרים הק' דוה קאי על כל הדורות ומתקיים עד היום (ע"י פרי צדק שבועות אות ט"ו, ותורה אמת - לובלין שבועות תרל"ד). שכל מה שישראל רואים ומשנים בכל דור ודור, הכל מאותן הקולות (שפת אמת שבועות תרל"ו), יש לבקש שאכן נזכה בשנה זו לכל ההשפעות האלו, וכמו במ"ת יאירו גם היום עינינו לראות אור האמת, ודרך האמת בעבודת ה', והכנה האמתית בתורה הק' ובחידושי תורה, והטוב האמיתי שבכל אחד מישראל ושבתוכנו, ובפרט הטוב ואהבה והחסד האמיתי שיש להקב"ה אלינו, ונזכה לראות השגחתו ית' עלינו בכל פרט ופרט, אשר כל זה נפעל או לדורי דורות בלי הפסק (ע"י תורת אמת - לובלין שבועות תרל"ד), וכן יש לבקש שנזכה לעריבות ומתיקות ותענוג והנאה בדברי תורה, כמו שהיה בקבלת התורה, כדפירש בהדר זקנים (פ' יתרו) ד"רואים" הוא מלשון הנאה שבני"י נתנו משמיעת הקולות, וכמו שאמר הר"ק מבארדיטשוב וז"ע שכל הריחות מגן עדן היו פחותים כנגד התענוג שהיה לישראל בעת קבלת התורה (אור הנגון, שבועות, וע"י מדרש תנחומא ר"פ דברים), ועל זה יש לבקש ולהתחנן שכן נזכה גם אנו לתענוג נפלא וחשקות עצומה כעסקינו בתורה הק', בבחי' "והעריב" נא ה' אלקינו את דברי תורתך בפנינו, שנגיש איך שהתורה מתוקה מדבש ונפת צופים, וכל הפצץ לא ישוו בה, ובאמירת "ואת הלפידים" יש לבקש שנזכה גם לבחי' "לפידים" שהאור וההתעוררות והתענוג הנ"ל יתקיים אצלנו לאורך זמן ולא יכבה מיד, ועי"ז נוכל להשאיר תמיד דבוקים בה' ובתורתו מתוך אהבה גדולה והתקרבות תמידית.

41

שמות כ"ט / Shemos 20:15

וְכָל הָעָם רָאוּ אֶת הַקּוֹלֹת וְאֶת הַלְפִידִם וְאֶת קוֹל הַשֹּׁפָר וְאֶת הַהָר עָשָׁן וַיֵּרָא הָעָם וַיִּנָּעוּ וַיַּעֲמְדוּ מֵרָחֹק

And the entire people saw the sounds and the flames and the sound of the shofar and the smoking mountain, and the people saw and trembled and they stood from afar.

רֵי שֵׁן הַיָּם

42

THE SHOFAR OF MATAN TORAH TEACHES US HOW GREAT IS OUR DUTY TO SUBJUGATE EVIL

TEN VERSES ARE recited regarding Shofaros drawn from the Torah, Writings, and Prophets. The three excerpts from the Torah dealt with the issue of the first tikun (rectification) that was achieved during matan Torah by the subjugation of evil and the strengthening of goodness through the sound of the shofar.

Reciting the verses isn't enough. We must reflect upon the powerful impact of the shofar sound at matan Torah that made them ready to receive the Torah. We must internalize the message of that shofar in order that our shofar-blowing on Rosh Hashanah should make a similar impact on us. Our shofar-blowing should have the desired effect of subjugating our evil and strengthening our goodness, at least somewhat, so that we may have a share in the Torah and in the service of Hashem.

Now we recite three verses from Tehillim that refer to our shofar-blowing on Rosh Hashanah.

שיחת אליהו

44

מעמד-הר-סיני - "אתה הראת לדעת"

את התורה - הנקראת 'אור' - קבלנו במעמד-הר-סיני. מעמד-הר-סיני היה מעמד כמוהו לא היה וגם לא יהיה בעולם. כך אומרת התורה (דברים ד, לה): "השמע עם קול אלוקים מדבר מתוך האש כאשר שמעת אתה ויחי". במעמד הזה ראו דבר אחד: "אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלוקים אין עוד מלבדו", שישנה רק מציאות אחת - מציאותו של ה' יתברך. וכל העולם, זה מלבושים וכיטויים לעשרה מאמרות של הקב"ה. מה שיש באמת בעולם זה רק מציאות ה' - "לית אתר פנוי מינית". רק שהקב"ה, כביכול, העלים את עצמו. אבל מה שמחזיק ומקיים כל בריה ובריה וכל יצור ויצור - זהו דבר ה' ומאמרו.

45

אבל עומק העניין הוא, שופר מבטא 'אמת', ומעמד-הר-סיני זה 'מעמד האמת' של העולם! ה'אמת' של העולם זה מעמד הר סיני! שופר מבטא אמת, שהרי שופר עשוי קרן של בהמה שאין לה דעת ואיננה מתוחכמת. שופר גם לא מדבר, כשאדם מדבר יכול הוא להיות לא אמיתי ולתכנן את דיבורו. שופר, לעומת זאת, לא מדבר, הוא משמיע קול צעקה, בחינת "צעק לבס אל ה'". אדם לוקח שופר, וכביכול, משמיע קול מהלב שלו והקול בוקע דרך השופר, הדעת והשכל לא מעורבים בזה.

שופר - מאיר את החושך באור האמת

השופר שהיה במעמד-הר-סיני תפקידו היה להכין את עם ישראל לקראת הדרך הארוכה והחשוכה של העולם הזה. כידוע, אחד הכוחות של יצר הרע, הוא להטיל ספיקות. ולכן כשכלל ישראל יצאו לדרך, נתן להם הקב"ה בתחילת הדרך דרגת נבואה כדי שיוכלו לראות את האמת של העולם. וכך, עם האמת הזו יובלו לצאת לדרך.

Ascending Even in Tiny Steps

You shall make an "olah" — a burnt offering — for a satisfying aroma to Hashem (Bamidbar 29:2).

In their precise way of analyzing the language of the Torah, Chazal discovered insights into this *pasuk* that give us an important understanding of the *teshuvah* process. The way to climb up the *teshuvah* ladder is to constantly make oneself into a new being — to fulfill within oneself the commandment to "make a burnt offering," to make yourself into a new entity. How does one achieve this? Let us look at the word *olah* — an offering that is completely burnt, that is entirely for Hashem, unlike other offerings that may be eaten in part by their owners or by the *kohanim*. The simplest meaning of this word *olah* is "something ascending." In order to make oneself into a new entity, a "burnt offering," one must make some sort of movement upward, even if it is minor, as long as it is totally for Hashem.

A person is not expected to immediately reach the top rung of the ladder; he need not even become Rebbe Akiva Eiger all at once. He is, however, required to improve himself slightly. For example, he can have that much more *kavanah* in his *davening*. Even in the way he honors his parents, he is not expected to immediately reach the highest level that the Torah demands. For example, one who has difficulty controlling the manner in which he speaks to his parents, should at least make a conscious effort to talk nicely to them for the first ten minutes after he comes home. Perhaps, each day it will not be too difficult for him to increase the number of minutes.

In this manner, with these slight improvements, a person rises one level of the infinite number of levels within the *beinoni* category and is transformed into a *ba'al teshuvah*. Then a new being is created in the world — there is now a "newborn" who cleaves to the *Shechinah*. He becomes, in the words of Rambam, "Beloved and pleasant and close, a friend of the Almighty." His prayers are answered immediately and the entire Heavenly Kingdom longs for and eagerly awaits his mitzvos. In relation to his previous standing on the ladder of *teshuvah*, there stands before us a totally different being.

A new account must be opened for this new being. His account is now free from sin, like that of a newborn baby. When many follow in this path and are written and sealed for a good life on Rosh Hashanah and Yom Kippur, the world is filled with new, pure beings. These "newborn people will praise G-d" during the upcoming festival of Sukkos. Amen.

במוציא מנוחה

51

באותו אופן פירש הגר"ש פינקס זצ"ל את המלים 'אל תשיבנו ריקם' והיה אומר ממה אל תשיבנו ריקם? מלפניו! וזה בקשתו להיות עומדים לפני המלך, שלא ישיבנו ה' ריקם מלפניו. ראש השנה מביא אותנו לפני ה' וזו צריכה להיות המטרה של כל אחד, ולכן צריכים להתכונן, להיות עומדים לפני ה' עד שנהיה מסוגלים לומר לפניו מלכותו — להמליכו עלינו, בעזר ה'.

ראש השנה - תחילת שנה בלי חזקה משנה קודמת

א] מטו בכי מדרשא בשם מרן הגר"ז הלוי זצ"ל, הנה הורגלנו לחשוב שיש לנו 'חזקות', כל אחד מרגיש שיש לו 'חזקת ח'י', 'חזקת בריא' 'חזקת פרנסה' וכו', ולכן דואגים רק על ההמשך 'שימשיך' המצב, מתפללים 'שימשיך' לעוד שנה. מי שבא לימי הדין במחשבות אלו, בהבנה זו, כמעט אין לו על מה להתפלל... אלא אך ורק שבמו שהיה עד עתה, כן ימשיך הלאה.

אבל, אמר מרן הגר"ז, האמת היא שאין לנו שום דבר, אין לנו אפילו רגע אחד של חיים לשנה הבאה בלי שיחדש לנו הקב"ה חיים חדשים, וממילא התפילה היא של עני ואביון כפשוטו — "תפילה לעני כי יעטוף" (תהלים קב-א), עכ"ל.

ב] וזהו עומק דברי הגמ' (ר"ה טו ע"ב), אמר ר' יצחק כל שנה שרשה בתחלתה מתעשרת בסופה. כאשר אנו נכנסים ליום ר"ה הרי אנו רשים כאמת שאין לנו מאומה בידנו, לא חיים ולא פרנסה, וכשמסתכלים בהרגשה זו — הרי היא מתעשרת בסופה.

וכן נהג מרן הגר"ז זצ"ל להרבות באמירת תהילים במשך כל היום כולו, והסביר טעמו ונימוקו, כי ביום הזה דומה האדם למי שהתמטט לו נסיון רחמנא ליצול, שגם מי שעד עכשיו היה מסודר בפרנסתו, וכל בני משפחתו היו בריאים ושלמים, וכן בשאר

הדברים. הרי ברגע זה תולה ארץ על בלימה, והכל עולה מחדש על כף מאזנים, וההכרעה תלויה בידו אם להטות, את הכף לזכות או לחילה להיפך, ועל כן עליו להרבות בתפילה ולבקש רחמים ותחנונים לפני המקום שיתן לו שנה טובה. וזה פירוש כוונת התפילה "כדלים וכרשים דפקנו דלתיך" פשוטו כמשמעו ממש גם בגשמיות, שברגע זה עומד בעירום ובחוסר כל במלוא המובן.

וכן אמר הגאון הנודע ר' זעליג ראובן בענגיס זצ"ל 202: בכל שעה ושעה ובכל יום ויום לא כל הבריות עומדות לדין, רק מי ששינה את מעשיו אם לטובה אם לרעה ח"ו, אז הוא עומד לדין במצבו החדש. אבל ביום ראש השנה, משנסתיימה השנה שחלפה, חלפה ותמה עימה חזקת החיים, וכל אחד צריך להיות נידון מחדש. וזה מה שאנו אומרים 'היום הרת עולם', וכמבואר בערכין (ו ע"א) דעובר קודם שגולד אין לו חזקת חיים, וכל העולם כולו בימי ראש השנה נידון כבימי עיבורו, בלא חזקת חיים. ובהו ידוקק לשון חז"ל, שבימים זה ספרי מתים פתוחים לפניו, שגם אלו שנשארים לחיים גם הם צריכים להיות נידונים מחדש, עכ"ל.

אמר הגמ'

49

היום הרת עולם וכו' ותוציא כאור משפטנו איום קדוש

אחר תקיעת שופר נהגו לומר התפלה 'היום הרת עולם היום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים', ובתב רבינו בחיי (כד הקמה ערך ראש השנה) לפרש למה נקרא יום זה 'הרת עולם' וז"ל, היום הזה יום הוא שכל טובות העולם ורעותיו בענין מזונות האדם וחיותו וקיום בניו נגזרים ביום הזה כל אחד ואחד בפרט, ומזה אנו אומרים ועל המדינות בו יאמר אי זו לחרב ואי זו לשלום אי זו לרעב ואי זו לשובע וכדומה כו' יפקרו להזכירם לחיים ולמות, יום הוא שכל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון ובו מתבררים לפני ה' הנסתרות והנגלות, יום שכל העולם עומד בסכנה כאשר הרה שיש לה צירים וחבלים ואינה יודעת אם תנצל ואם תמות, ומזה אנו אומרים הרת עולם, עכ"ל. הרי שמה שהיום הזה נקרא הרת עולם הוא מפני הדמיון לאשה הרה, שכשם שאשה היולדת הישבת על המשבר, עומדת בסכנה ובמצב של צער ודאגה, ואינה יודעת מה יהא בסופה, כך כל העולם עומדין במצב של סכנה בראש השנה, כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון, ואין אנו יודעים מי יחיה ומי ימות.

ואחר שמתבאנים על גודל הסכנה — 'הרת עולם', אנו מבקשים ומתחננים מה' בלם נשבר 'אם כבנים אם כעבדים וכו'', וביאר האבודרהם ז"ל, אם כבנים אם כעבדים, כלומר לא ידענו אם תדוננו על ענין שאנו בניך, שנאמר (דברים י"ד, א') בנים אתם לה' אלקיכם, או אם תדוננו על ענין שאנו עבדיך שנאמר (ויקרא כ"ה, נ"ה) כי לי בני ישראל עבדים, ואין דרך לרחם על העבד ככן. אם כבנים, פירוש אם זכינו שתדוננו כבנים,

רחמנו כרחם אב על בנים, ואם לא זכינו שתדוננו כבנים אלא כעבדים, הנה יש הרבה אדונים מרחמים על עבדיהם, ועיני העבדים תלויות אל אדוניהם על שם שכתוב (תהלים קכ"ג, ב') הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם וגו', כן עינינו אל ה' אלקינו עד שיתחנו, ותוציא כאור משפטנו קדוש, על שם (עי' צפניה ג, ה') ומשפט לראו יצא, וכן (ישעיה נ"א, ה') משפטין לאור יצא, עכ"ל.

ולאור דברינו יובן המשך התפלה כמין חומר, שאנו אומרים לפני ה', שאחר ששמענו הקול תרועה, קול היכבא המעורר לבנו ליראה ופחד מאימת הדין, הגענו להכרה האמתית שהיום הרת עולם! כל העולם עומד בסכנה, מצב של משפט, ואין אנו יודעים איך ידין אותנו — כבנים או כעבדים, ומגודל הפחד והיראה נשבר לבנו לרסיסים, והגענו למדרגת 'רוח נשברה', ואם כן כבר נתקיים תחלת הפסוק 'אשרי העם יודעי תרועה', היודעים לפתות את בוראן בתרועה, ולכן אנו מבקשים ה' באור פניך יהלכך' — ותוציא כאור משפטנו איום קדוש!